

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

EDEBİ ŞEYLER

HOS HİKÂYESLER

SEZER DURU

HOŞ HİKÂYELER

Sezer Duru Avusturya Lisesi Sankt Georg'u bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi'nde dört s6mestr sosyoloji okudu. Yazar ve gazeteci Orhan Duru ile evlenerek gittiği Ankara'da Dil Tarih ve Coğrafya Fak6ltesi Alman Dili ve Edebiyatı b6l6m6n6 bitirdi. 25 yıl kadar Alman TV kanalları ZDF ve ARD'de gazetecilik yaptı.

Max Frisch, Heinrich B6ll, Sigfried Lenz, Jerzy Stefan Stawinsky, H.M. Enzensberger, Bertolt Brecht, Gustav Meyrink, Peter Handke, Thomas Bernhard, Dieter Glattauer, Joachim Sartorius, Reiner Stach, Charles Lewinsky, Tezer 6zl6 gibi yazarların yapıtlarını T6rk6eye 6evirdi. Ferit Edg6, Demir 6zl6, Başar Sabuncu, Adalet Ağaoğlu gibi yazarlardan Almancaya 6eviriler yaptı. Ayrıca 6eşitli kitap, gazete ve sanat dergilerinde r6portaj ve yazıları yayımlandı. Orhan Duru ile birlikte *D6nya Batıyor mu?* ve *O Pera'daki Hayalet* adlı kitapları hazırladı.

Kendi kitapları arasında *Tezer 6zl6'ye Armağan*, *Yery6z6ne Dayanabilmek İ6in Tezer 6zl6-Yazılar*, *Beyaz Gecelere Doğru*, *Likya'ya Mektuplar* gibi yapıtlar vardır.

Alman Liyakat Nişanı, Abdi İpek6i Barış 6d6l6, Uluslararası Yazar ve 6evirmenler Merkezi/Rodos, Frankfurt Edebiyat Evi 6d6l6 2007, D6nya Kitap Yılın En İyi 6evirmeni 6d6l6 2008, Tarabya B6y6k 6eviri 6d6l6 2013 6d6llerinin sahibidir.

SEZER DURU

Hoş Hikâyeler

EDEBİ ŞEYLER 007
ÖYKÜ 001

Hoş Hikâyeler / Sezer Duru

Birinci Baskı: Aralık 2014

Editör: Burak Fidan
Kapak Tasarımı: Ömer Ozan Erdoğan
ISBN 978-605-5185-39-8

Baskı_Deniz Ofset Matbaacılık
Gümüşsuyu Cad. Topkapı Center
Odin İş Merkezi
Sertifika No: 29652

©Edebi Şeyler 2014
Sertifika No: 22775

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılan kısa alıntılar dışında
yayıcının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Edebi Şeyler
Sakızgülü Sok. Akın İş Hanı
6/6 Kadıköy İstanbul
iletisim@edebiseyler.com

İÇİNDEKİLER

7 ÖNSÖZ

Hoş Hikâyeler

11	AYAKKABI - I
12	AYAKKABI - 2
15	KUZEYLİ ÇILGIN ZİYARETÇİ
19	BİR BAŞKA KUZEYLİ
21	PAESE Dİ MERDA
23	NAM-I DİĞER GADDAR
25	...
26	...
27	BAUDRILLARD
28	NORVEÇLİLER
29	ENSTİTÜNÜN MÜDÜRÜ
31	BİR TREN YOLCULUĞU ANISI
34	12 EYLÜL
35	AMERİKALI ZENGİN KADIN
37	RENATE'NİN ESKİ KOCASI
38	SUSANNE 1
39	SUSANNE 2
40	SUSANNE 3
41	CUMA PAZARI
42	DOSTLUK MAÇI
43	RODOS-MEİS
44	ANTALYALI TOPRAK AĞASI
45	JOHANSON
46	ALMANLAR
47	BÜYÜK TÜRK İCATLARI
48	TÜRKLER
49	OSCAR
50	SPIKOŞ
51	KAYIP

Aslında kendimi yazar saymam. Ama böylesi küçük anlatılar yazmaya çalışıyorum. Bunlara öykü denilemez. Belki gözlemler, belki gözlemlediğim insan davranışlarını, gülünç bulduğum olayları anlatmak.

Aras'ı yıllardır tanırım. İyi bir dostumdur. Yurt dışında yaşamasına rağmen bahar ve güz aylarında benim de yaşadığım küçük kasabaya gelir. Yıllardan beri her gün aynı saatte ve aynı yerde denize girer. Yokuştaki evinden yüzdüğü yere ve geriye yavaş yavaş yürüyerek gidip gelir. Ben onun yüzdüğü yerde kasabaya bir şeyler almak için indiğimde, dönüşte o yere uğrar ve yüzerim. Bu arada sohbet de ederiz.

Aras yıllardan beri bir romanı bitirip diğerine başlar. Akıl almaz bir ısrar ve sabırla yazarlığını sürdürür. Sohbetlerimiz arasında ben de bir şeyler karaladığımı, bunların okuyucuyu güldüreceğine inandığımı, kitabımın adını da ‘Tuhaf Öyküler’ koyacağımı ona söyledim. Onun yazar çalışkanlığına asla ulaşamayacağım için o, o sırada yazdığı romanı bitiriverdi ve adını da “Tuhaf Öyküler” koydu. Ben önce çok kızdım. Neden benim koyacağım adı alıyor, diye düşündüm. Ama aradan zaman geçip ben yatışınca onun bu adı koymasına kızmamaya başladım. Ne de olsa bende “tuhaf” sözcüğü Leyla Erbil’in *Tuhaf Bir Kadın* adlı kitabını çağırıyordu. Kaldı ki benim yazdıklarına “öykü” demem de olanaksızdı.

Kitaba nasıl başlık koyacağımı o kadar uzun düşündüm ki yayımlanması geciktikçe gecikti. Sonunda imdadıma Metin Celal dostum yetişti ve kitaba “Hoş Hikâyeler” dememizi önerdi. Böylece hem öykücü olmaktan, hem de tuhaflıktan kurtulmuştum.

Bu adı bulup önerdiği için ona şükran borçluyum.

Sezer Duru

HOŞ HİKÂYESLER

AYAKKABI - I

1950’li yıllarda ülkede hemen hemen hiçbir şey bulunmazdı. Ama balık ucuzdu, bugünkü gibi astronomik fiyatlara satılmıyordu ve yoksul halkın yiyeceği, hele kış günlerinde. Ayrıca pastırma, sucuk gibi yiyecekler de ucuzdu. Ayakkabı, elbise, kahve almak zordu. Ben zengin çocuklarının da gittiği özel bir okula gidiyordum. Doğru dürüst bir ayakkabım yoktu. Sonunda bana Beykoz ayakkabı fabrikalarında yapılan sağlam bir ayakkabı alındı. Zaten akrabalarımızdan biri de bu fabrikada çalışıyordu ve günün birinde parmaklarını makinalara kaptırmış ve iki parmağından olmuştu. Beykoz ayakkabılarımı önceleri çok sevmiştim. Siyah, kalın altlı, düzgün görünümlüydüler. Babaannem onlara “Ebülkasım” adını taktı. Tanıdığı biriydi belki de bu Ebülkasım, çünkü babaannemin kocası Arap’tı, kendisi de Halep’te yaşamıştı ve Arapça bilirdi. Bu Ebülkasımları ben yaz kış giydim. Onları yazın giymek doğrusu İstanbul sıcaklığında epey zor oluyordu.

Aradan yıllar geçti, benim Ebülkasımlar asla eskimedi. Bu yüzden bana yeni bir ayakkabı alınmadı. Sonunda öğretmen beni tahtaya kaldırdığında benim Ebülkasımlar gıcır gıcır gıcır damaya başladı ve en yakın arkadaşlarım dışında tüm sınıf bu duruma gülüyordu. Sonunda dayanamayarak evde büyük bir çınar çıkarttım ve bana yeni ayakkabı alınmasını sağladım.

AYAKKABI - 2

Sanırım birinci ayakkabı hikâyesinde anlattığım erken gençliğimle ilgili durum yüzünden olsa gerek, akıl almaz bir ayakkabı fanatığı oldum. Para kazanmaya başladığım günden bu yana en çok ayakkabı masrafım oldu. Zaman zaman bir ayakkabı satın alıp eve geldiğimde, evde aynısının ya da çok benzerinin bulunduğunu saptar oldum. Bizim evlerimizde bodrum katı depoları gibi depolar olmadığı için, sonunda bu ayakkabıları nerede saklayacağımı bilemedim. Kimisi kaskatı kesiliyor, giyilmez hale geliyordu.

Bir gün bir moda dergisinde olağanüstü güzel ayakkabılar gördüm. Bunlar benim daha önce aldığım ve çoktan eskittiğim ayakkabılara çok benziyordu. Rengi aynıydı; toz pembe ve leylak bantlı, burnu yuvarlak delikli, biraz 1940'ların ayakkabılarını andıran stilde. Dergide ayakkabıların hangi mağazada satıldığı da belirtiliyordu. Bu mağaza kentimizin en pahalı, en lüks mağazasıydı.

Ertesi gün bardaktan boşanırcasına yağmur yağdığı halde mağazanın yolunu tuttum. Sokaklarda benden başka kimsecikler yoktu. Mağazada çalışan kişi beni çok hoş karşıladı, deri koltuklara buyur etti, ne içeceğimi sordu. Ardından çok şık kaplarda kahvem, yanında lokumum geldi. Beğendiğim ayakkabı rafların birinde bana bakmaktaydı. "İşte bu," dedim, ama ne yazık ki ayağıma uygun numarası yoktu. Satıcı genç tüm ülkedeki mağazaları arayıp benim ayak numaramda aynı ayakkabının bulunup bulunmayacağını sordu ve Mersin mağazasında 40 numara ayakkabı bulundu. "Yarın burada olur" dedi. İşte ancak o zaman benim aklıma ayakkabının fiyatını sormak geldi. Fiyat o dere-

ce astronomikti ki, düşüp bayılacağım sandım. Ama satıcı genç, ödeme bugün yapılırsa promosyona gireceğini söyledi. Artık iş isten geçmişti, ödemeyi yaptım, ki bu ödeme bile benim bütçemi iyice sarsacak yükseklikteydi. Ertesi gün ayakkabılar evime yollandı. Bir de baktım ki, topukları nerdeyse on beş santim yükseklikte. Evde giyip bir deneyeyim dedim, asla bu ayakkabılarla yürüyemeyeceğimi anladım, zaten taş gibiydiler. Ayakkabıları dekor olarak vitrinde tutmaya karar verdim.

Bir ay sonra bir arkadaşımın davetine giderken onları giymek aklıma geldi. Kapımın önünden taksiye bindiğim ve arkadaşımın evine kadar yirmi adım atmama rağmen, ayaklarım anında yara oldu. Akıl almaz bir acı çekiyordum. Arkadaşımın evine girdiğimde orada bulunan bütün konuklar benim yanımda cüce gibi kaldılar, bense boyum yüzünden bir dev kadın görünümündeydim.

Sofraya geçildiğinde ayaklarımın ağrısı iyice dayanılmaz oldu, nerdeyse ağlayacaktım. Bunun üzerine ayakkabıları masanın altında çıkarttım. Daha sonra arkadaşım bana çok rahat, düz bir ayakkabı verdi, konuklardan biri de arabasıyla beni eve bıraktı.

Bu kısacık kullanma yüzünden bile ayaklarım yara olmuştu, iyileşmeleri uzun sürdü. Bu arada ayakkabılar evimde gene vitrindeki yerlerini aldılar.

Arkadaşım benim giyemediğim ayakkabalara bu kadar çok para ödemiş olmamı bir türlü hazmedemiyordu. “Gidip değiştirelim, yerine başka şey alalım” deyip durdu. Sonunda onunla birlikte mağazaya gitmeye razı oldum.

Bana göre rahat, güzel başka bir ayakkabı bulamadığımız için, sonunda bir çanta almaya karar verdik. Aslında çantalar da bana göre değildi, ama artık kaderime razı olmak durumundaydım. Çanta ise ayakkabıdan da pahalıydı ve ödediğim onca paranın üzerine epey yüklü bir para daha ödemek zorunda kaldım.

İçime hiç de sinmeyen bu çantayı bari kullanayım diye birkaç gün sonra gideceğim Berlin’e götürmeye karar verdim. Gittiğim gecenin akşamında çalıştığım vakfın şefinin doğum günü parti-

si vardı. Yemekten önce üzerlerinde mumların yandığı yuvarlak masaların yanında ayakta duruluyor, şampanya içiliyor ve sohbet ediliyordu. Ben de bu dostlarla sohbet edebilmek için bir yuvarlak masadan diğerine gidiyordum. Bir süre sonra garson yanıma gelerek, “Hanımefendi diğer masada bıraktığınız çanta ne yazık ki yanıyor” dedi.

İstanbul’a dönünce çantayı denize atma kararı aldım.

KUZEYLİ ÇILGIN ZİYARETÇİ

Bu kuzeyli adamı yıllar önce bana yengem tanıştırmıştı. Neredeyse otuz yıl oluyor. O zamanlar İstanbul'da yaşayan yengemi de sık sık ziyarete gelirdi. Kuzeyli adamın asıl mesleği gazetecilik olsa da her gittiği yerde en çok sandalyelerle ilgilenir, özellikle de Thonet sandalyeler toplardı. Daha sonra bu ilgisi Thonet mobilyalara, halı ve kilimlere, çanak çömleğe, eski hat ve beratlarla, dantelli eski kadın iç çamaşırlarına, Norveç kazaklarına ve daha nice eşyaya yöneldi. Bekârdı, evlenmeye de hiç niyeti yoktu. Her zaman dostları ile yaşamak, onları sevindirmek, güzel anlar yaratmak istediğini söyler, bunları gerçekleştirmek için durmadan yeni projeler geçirirdi aklından. Bir kuzeyli olarak Akdeniz'i keşfetmiş, bu yaşam tarzını benimseyip Kuzey'de uygulamaya kalkışmıştı. Gazetesinin görevlendirmesiyle dört yıl Roma'da yaşamış, oradan Yunanistan ve Türkiye'ye de sık sık gelerek bu ülkeler hakkında yazılar yazmıştı. Ama gazetecilik yapmaktan çok, bu ülkelerde edindiği dostları ile vakit geçirmiş, her ülkede başta sandalyeler olmak üzere her türlü eşyayı toplamayı sürdürmüştü. Roma'da onu ziyaret ettiğimde evi her ne kadar Kuzeyli dağınıklığı içindeyse de, yemek masası, Art'deco büfe ve sandalyeler, hazırladığı İtalyan yemekleri nefisti. İkinci ziyaretimde evde adım atacak yer kalmamıştı. Her yanı eşyalar doldurmuş, sandalyeler odalara sığmaz olmuş, tavanlara çakılan kancalardan aşağılara doğru sarkıtılmışlardı.

Günün büyük çoğunluğunu antikacılar, tamircilerde geçiriyordu. Gazetecilik işi, gelen fax ve telefonlar onu akıl almaz biçimde strese sokuyordu. Doğal olarak o günlerde henüz internet denen bela bilinmiyordu. Atina, Selanik ve İstanbul'da satın

aldığı eşyalar paketlenip dostlarının evine ya da dükkânlara bırakılıyor, yıllar içinde, geldiğinde toplanıyordu. Taşınmaları son derece büyük sorunlar yaratıyordu, ama o gene de bu işi ne yapıp edip başarıyordu. Minibüs sahibi bir arkadaş buluyordu. Zaman zaman bazı dükkâncıların onun eşyalarını vermediklerini ya da eksik verdiklerini söylüyordu. Ne de olsa güneye karşı kuşku duymak Batılının doğasında vardı. Giderek paranoyaya dönüşen bu kuşkuuları arkadaşlarıyla olan ilişkilerine de yansdı. Sonunda İsveç'e taşıdığı bu eşyaları koyacak yer bulmak başına dert açtı. Onun bunun evinin depolarına dağılan eşyalar, kutular, paketler, sandıklar halinde gittikçe çoğaldı. Thonet sandalye koleksiyonuyla bir otel mi açsın, bir kahve mi işletsin, müze mi yapsın düşünceleri arasında gidip gelmeye başladı kafası. Bu kafa zaten asla rahat düşünce sahibi olamadı. Akdenizli yaşamını, rahatlığı yaratayım derken tamamen tersi oldu ve Kuzeyli huzursuzluğu ağır bastı. Bir ara bir kahve açan arkadaşına sandalyelerin çoğunu ödünç verdi, ama bir yıl sonra geri istedi. Arkadaşı ise kahveyi sürdürmek istediğinden sandalyeleri hemen geri vermeye yanaşmadı. Sonunda bizimki bir yığın arkadaş ile kahveyi basıp yanaştırdığı kamyonu sandalyelerini yükletti. Giriştiği her işte böyle kavgalar ve anlaşmazlıklar çıktı. Bir yandan büyük iş adamı olacağını sandı, öte yandan arkadaşları için özveriler yapmaya soyunan, iyiliksever yürekli adam rolünü oynamaya kalkıştı. Doğal olarak hiçbirini beceremedi. Sonunda eşyalarını koyacak bir bina satın almaya karar verdi ve Stockholm'a iki saat mesafede epey büyük bir ev satın aldı banka kredisi ile. Eşyalarını oraya taşıdı, kendisi de artık emekli olduğundan eşyaların tamiriyle kişisel olarak ilgilenmeye koyuldu. Şu sıralarda bu evin hemen yakınındaki ev de satışa çıktığından onu satın alma zorunluluğu hissediyor, çünkü yakın çevresine kötü bir komşu ya da herhangi bir komşu gelmesinden ürküyor. Kuzeylilerin düşüncesine göre insanlar hele de yaşlandıklarında komşusuz, gerçek bir izolasyon içinde, sessiz, doğa ile baş başa yaşamalıymış.

Kaş'a beni ziyarete hiç gelmemişti. Derken bir gün gazetede Antalya'ya çok ucuz bir uçuş ilanı gördü. Kendisini hava alanında karşıladığımda bana ev hediyesi olarak getirdiği iki hasır san-

dalyeyi de görünce gülmekten kırılmışıtm. Yolda Ulupınar'da güröl güröl akan suların, asırlık çınar ağaçlarının altından aktığı yerde ona nefis alabalıklar ısmarladım. Bir de Myra antik harabelerini ziyaret ettik. Akşama doğru Kaş'a girdik.

Evin önündeki koyu, karşıdaki dağları görünce buraları Norveç'in fiyordlarına benzetti ve hayret etti. Her şeyi olağanüstü buldu. Sabah erken kalkıp nefis bir kahvaltı hazırladım. Taze portakal suyu, tereyağ, köy yumurtası, reçel, bal, beyaz peynir, kaşar peyniri, zeytin, siyah ekmek. O Stockholm'dan gelirken büyük bir domuz budu haşlayıp getirmişti, acaba aç kalırım diye mi düşünmüştü?

Komşum Şevket bey beyaz Mercedes'yle bizi her tarafa götürüyordu. Yakındaki Kekova'yı da arkadaşşıma gösterme kararı aldık. Orası bizce dünyanın sekizinci harikasıydı. Şevket bey bizi dağda, tanıdığı gözlemeci kızlara da götürdü. Arkadaşım her şeyi merak ettiği için gidip ocağın başında gözlemenin nasıl yapıldığına baktı. Masaya döndüğünde bu gözlemelerin aynısını İsveç'te yapacağını, ama aynı unu orada bulmasının olanaksız olduğunu söyledi. Bu yüzden buradan un satın alıp götürmeliydi. Gözlemecinin yaptığı tepsi ekmeğini satın alıp otomobilin torpido gözüne koydum eve götürmek için. Yemekten sonra un almak için değirmencinin evine gittik. Komşum Şevket bey "Ben arkadaşına 2 kilo unu benim unumdan vereyim, hediyem olsun" dedi. Unu da arabanın bagajına koyduk. Kekova'yı da gezip Kaş'a döndüğümüzde Şevket bey kendisi için bir ekmek aldı. Eve vardığımızda, ben arabanın torpido gözüne koyduğum tepsi ekmeğini almayı unutmuştum. Arkadaşımı komşuma gönderdim. Şevket beye "Ekmek bu kadar küçük değildi" demiş. Şevket bey ertesi gün olayı bana anlattığında bütün gece uyanıp uyanıp güldüğünü, karın kaslarının ağrıdığını söyledi.

Akşamları evde oturup sohbet ettiğimizde hep yeni projeler üretiyordu, eşyalarını nasıl Türkiye'ye getirebilir, nasıl satabilir cinsinden. Hiç rahat durmuyor ve insanı akıl almaz sorularla yoruyordu. Bir gün de onu karşıdaki Yunan adası Meis'e götürdüm. Belediye başkanı Pavlos'la konuşacaklarım vardı. Arkadaşım da

Pavlos'u tanır tanımaz, ona, İsveç'ten adaya sanat getirebileceği palavrasını sıkarak adamın başını ağrıttı. Sonunda bana karşıdaki dağların daha güzel olduğunu, kendisi buraya gelirse dağ köylerine yerleşmek istediğini, Kaş'ın turistik olduğunu ve bozulduğunu ileri sürdü.

BİR BAŞKA KUZEYLİ

Peter'i nerdeyse otuz yıldır tanıyordum. Her fırsatta kendini ülkesinden dışarıya atar, özellikle de güney ülkelerine gelip, oraların yazarlarıyla ilişkiler kurmaya, yeni projeler üretmeye bayılırdı, bunların çoğunda da başarılı olurdu. Ülkesinin yazarlar birliğinin 16 yıl başkanı olmuş, birliğin paralarını yoksul ülke yazarlarını davet ederek savurtturmuştu. Bu yüzden gittiği ülkelerde çok sevilirdi. Ama sonunda birliğin üyeleri bu duruma isyan ederek onu başkanlıktan devirdiler. 16 milyon kron kadar borcu çıktı, ama ülkesinin 16 büyük ailesinden biri olduğu için bu borçların üstü bir şekilde kapatılmıştı. Peter kendi cebinden asla para harcamazdı. Hasisliği biliniyordu. Bizim ülkemize her gelişinde benim evimde kalır, yer içer, yan gelir yatardı. Yıllar geçti. Nihayet bir gün beni ve eşimi yemeğe götüreceğini, bunun bir davet olacağını söylediğinde şaşırıp kalmıştık. Ben gene de eşime "aman pahalı bir yere gitmeyelim, ödemeyebilir hesabı" dedim ve her zaman müşterisi olduğumuz, çok pahalı olmayan bir lokantaya gittik. Yenildi içildi ve sonunda hesap istendi. Peter o sırada havalara bakıyordu ve havalara bakmayı sürdürdü. Hesabı biz ödemek zorunda kaldık. Peter'in yemek daveti de böylece ilk ve son olarak son buldu.

Peter İsveç'ten sık sık pat diye gelir. En önemli özelliği ülkesinden kaçmak ve bizim gibi bölgelerde yaşayan insanların konukseverliğinden, vericiliğinden, (belki de Avrupalıya karşı duydukları hayranlıktan mı nedir) faydalanmaktır. Peter'in eli cebine gitmez, oysa zengin ülkenin zengin bir adamıdır. Küçük bir çantayla gelir, iki gömleği vardır içinde. Aslında bir iki kilotu da olması gerekir, ama yoktur. Biz sabah uyandığımızda, gece

yıkanmış ve çabuk kurusun diye banyonun aynasına yapıştırılmış bir kilotla karşılaşır ve şaşırırız.

Günün birinde gene pat diye çıka geldi. Buradan yeni projeleri için Mısır’a gidecek, üç gün sonra gene buraya dönecekti. Mısır’da da kendisine uygun birini bulmuştu, onda kalıyordu. Bu kişi Mısır hayranı olduğu ve oraya yerleştiği için soyadını değiştirmiş, Kuzey soyadları gibi ‘son’la biten Aegypson, yani Mısır’ın oğlu soyadını almıştı.

Üç gün sonra gelen Peter’e benim için parfüm almasını istemiştim duty free’den. Daha önce aldığı borçlara saymaktı niyetim. “Sana aldığım parfümü görünce borçları geri istemeyeceksin” diye yorumda da bulundu üstat. Parfüme baktığımda onun erkek kokusu olduğunu saptadım, geri almak istedi. Demek ki aslında kendisi için bir koku almıştı.

Akşam sevgili arkadaşım Rabia bizi yemeğe çağırmıştı. Ben önce bir parfümeri mağazasına gidip ona asıl istediğimi aldır-mak istedim. Taksiden indiğimizde mağazanın yerinde başka bir dükkân olduğunu gördüm. Artık iyice bozulan sinirlerim yüzünden Nişantaşı’nın orta yerinde avaz avaz bağırmaya başladım. Peter “Ben otele gideyim bari” dedi, ama doğal olarak bunu yapmayıp tıpış tıpış arkamdan geldi, Rabia’nın dört-beş çeşit nefis yemeklerini gövdeye indirdi, sonra gene bize gelip uykuya daldı ve horladı.

PAESE Dİ MERDA

Takma adının dilimizdeki karşılığı “katır tırnağı” olan –ki ad ona dünyaca ünlü bir ressam tarafından takılmıştı ve kendisi de bu ada o derece alışmıştı ki, asıl adının ne olduğunu anımsamıyordu bile ya da anımsamak istemiyordu– kadın epey yıllar önce ticarete atılmayı düşünmüş ve İtalya’dan güzel kumaşlar getirtmeye başlamıştı. İşler istediği düzeyde yürümedi. Ne de olsa bizim ülkemiz bir tekstil cennetiydi ve burada rekabet son derece zordu. İş beceremeyince şirketini kapatma kararı aldı. Her zaman olduğu gibi işlerini hep yanında çalışanlara yaptırdığından, şirket kapatma işlemlerini de muhasebecisinden istedi.

Aradan yıllar geçti ve kadın kendisini yaşadığı tatlı sayılabilecek bir hayata adadı. İtalyan kocası ile yazları geçirdikleri tatil kentindeki evinde bir yığın konuk ağırlıyor, çalışanlarıyla birlikte onlara lüks bir otel yaşamı sunuyordu. Ev deniz kenarındaydı, konukların kalabileceği ayrı ayrı evler vardı bahçesinde. Bu evlerin her birinin içinde ayrı banyoları, oturma köşeleri, önlerinde küçük terasları bulunuyordu. Konuklar hayatlarından son derece memnun olduklarından her yıl gelmeyi sürdürdüler. Kimler yoktu ki bunların arasında: Baronlar, ailesinden 5 papa çıkarmış kişiler, 6 kardinal çıkarmışlar, büyük şirket yöneticileri, Avrupa’nın eski büyük zenginlerinin metresleri vs vs. Konuklar gelirken bavul dolusu İtalyan salamları, makarnaları getiriyorlar ve ev sahipleri de bundan son derece mutlu oluyordu. Zaten İtalyanlar yemek konusunda son derece tutucu idiler ve asla İtalyan yemekleri dışında bir şey yemek istemezlerdi. Sabah kahvaltı etmezler, yalnız bir kahve içerler, ama daha sabahın erken saatlerinde öğlen yiyecekleri makarnayı –ki onlar buna genel

anlamıyla ‘pasta’ diyorlardı– hangi sosla yapacaklarını ya da yaptıracaklarını düşünmeye koyulurlardı. Öğlen yemeğinde yenen pasta sırasında ise akşam yiyecekleri pastanın sosunu kararlaştırırlardı. Pastasız bir yemeğe başlamak İtalyanlar için günah-tan da beterdi. Konukların hemen tüm masraflarını ev sahipleri görürdü. Belli bazı konuklar ise onları iyice sömürür, gittikleri berberin ücretini bile onlara ödetirlerdi.

Yukarıda belirttiğim gibi böylece yıllar geçti. Gene bir yaz, davetli olmadıkları halde gelmeye kalkan, ailesinden 5 papa çıkmış olan yaşlı karı koca, iki saat uzaklıktaki havaalanından karşılanmak üzere ev sahiplerinin otomobiline bindiler. Alana vardıklarında çok sevinçliydi, ne de olsa gene nefis bir tatil geçireceklerdi, üstelik de krallar gibi karşılanıyorlardı. Vakit geceydi. Yola çıkıldı. Epey bir yol aldıktan sonra birdenbire otomobil polis tarafından durduruldu. Konuklar arabadan indirildi. Eşyaları karanlık gecenin içinde yolun kenarına konuldu ve polis arabayı çektiler, ortadan yok oldu.

Hiçbir şey anlamayan İtalyan konuklar ne olduklarını şaşır-dılar ve “Paese di merda” diye avaz avaz bağır-dılar. İyi ki cep telefonları vardı. Ev sahiplerini aradılar. Yeni bir araba gönderildi, geç de olsa kalacakları ev sahiplerinin evine ulaştılar.

Ertesi gün polis arandı. Meğer kadının şirketi yıllar önce muhasebeci tarafından tüm işlemler yapılarak kapatılmamış ve aradan geçen yıllar içinde haciz kararı çıkmış. Kadının arabası İstanbul’dan, bu çok uzaktaki yerde birden yöre polisi tarafından saptanmış ve arabaya el konmuş. Kadının ödeyeceği cezanın 14 milyar olduğu da ortaya çıktı.

NAM-I DİĞER GADDAR

Engin emekli memurdu. Zaten az bir parayla geçindiği için hep yakını dururdu. Maaşını alma günü geldiğinde bankaya gidip bankamatikten parasını çekti. Kartını aldı ama tüm maaşı bankamatikte unutup yoluna devam etti. Biraz sonra durumu kavradığında beyninden vurulmuşa döndü. Hemen bankaya döndü, içerideki memurlara sorduysa da yapılacak bir şey yoktu. Kendinden sonra bankamatikten para çekmeye kalkan kişiye gün doğmuştu, banka bu duruma hiçbir çare bulamazdı. O sinirle eve geldi. Kanepenin üzerinde oturarak gazeteleri okuyup zaman geçirmeye çalıştı. Belki bir bardak su da içmiştir olayın üzerine. Her zaman alışkanlığı olduğu üzere gazetede bazı yazıların altını çiziyor bazı yazıları keserek saklıyordu. Evinde bu tip gazete kupürleri akıl almaz derecede çoğalmıştı, oysa sonradan aradığı hiçbir şeyi bulamazdı. Gene de bu eylemini durmadan sürdürürdü. O gün de altını çizdiği yazı bölümlerini bir tükenmezkalemle işaretliyordu. Bir ara tükenmezkalemi kaybetti, aradı ama bulamadı. Zaten arkadaşları arasında adı pasaklıya çıkmıştı. Sürekli içtiği sigaraların külünü de koltuğa ya da yere döker dururdu. Sigaranın külü iyice uzar, arkadaşları külü kül tablasına dökmesi için onu uyarırdı, ama o külleri asla yere dökmediğini savlar dururdu. Gazete okuma işi bitince kalktı. Bir de baktı ki tükenmezkalemin üzerine oturmuş ve kalem kıcının ısıyla kanepenin üzerine büyük bir leke bırakmış. “Bugün ters bir gün” diye düşündü. Önce banka, şimdi de bu rezalet. Hemen aklına evde bulunan *Hürriyet* gazetesinin bir zamanlar ücretsiz dağıttığı “Ev kadınları için kullanma kılavuzu” geldi. Orada mürekkep lekesinin nasıl çıkartılacağına dair bir bölüm vardı,

bu bölümde yazılanları aynen uyguladıysa da lekenin daha da yayıldığını, beter olduğunu saptadı. Kitabı öfkeyle yere fırlattı. Daha sonra kitabı yerden almak için eğildiğinde tükenmezkalem lekesi için ayrı bir bölüm olduğunu gördü. Öyle ya mürekkep ve tükenmezkalem ayrı ayrı şeylerdi. Bu kez orada yazılanları uyguladıysa da iş işten geçmişti ve leke asla çıkmıyordu.

Bu öykünün iki değişik sonu var: Birincisi Engin'in ressam Komet'e haber vermesi ve onun eve gelerek kanepeye güzel bir resim çizmesi. İkicisi, boyacıya haber vererek tüm kanepeyi koyu bir renge boyatması.

Bu iki sondan hangisini beğenirseniz onu seçmekte özgürsünüz.

Engin'in maceraları bitmez. Yazları Büyükkada'da oturur ve her gün halıcıya, dondurmacıya uğrar. Özellikle de dondurmacının dükkânının önündeki sandalyelerde oturarak gelen geçene bakar. Gene böyle bir günde yoldan bir kadın ve bir erkek Japon'un geçtiğini görünce onlara bildiği tek Japonca cümleyle “çatta batta kudasayi ha” diye seslendi. Japonlar film çekmeye ara verip onunla Japonca konuşmaya giriştiler, ama o doğal olarak ne söylediklerini anlamıyordu. Sonunda el kol hareketleri, az buçuk İngilizce ile anlaştılar. Japonlar onun bu ünlü cümlesini yinelemesini, o sırada da onu filme almak istiyorlardı. İstedikleri oldu ve bizim Engin “çatta batta kudasayi ha” cümlesini –ki bir dakika bekler misiniz anlamına geliyordu– çekim için yineledi ve Japonya'da üne kavuştu.

Engin bir yıl boyunca Ayvalık'a gitmekten söz etti. Rahmetli annesinden kalan fi tarihli bir kooperatifin emlak vergisini ödeyememiş olmak canını sıkıyordu, ama bir türlü de kalkıp Ayvalık'a gidemiyordu. Sonunda arkadaşı Sede arabasıyla onu götürmeyi önerdi, hem kendisi de oraları yeniden gezmiş olurdu. Vapurla Bandırma'ya, oradan da Ayvalık'a gittiler. Kente yaklaşırken Engin kravat taktı. Kravatlı bir kişinin belediyede daha fazla ciddiye alınacağına inanıyordu. Sede'ye de "Sen sakın belediyeye gelme, dışarda dolaş, bir kadınla girersem içeri işin ciddiyeti bozulabilir" dedi.

Bir saate kalmadan gene buluştular. Meğer kooperatifin yapacağı alan sit alanı olduğu için çoktan lağvedilmiş, ödenecek bir vergi borcu falan da yokmuş. Zaten annesi bu kooperatife gireli aradan 20 yıl geçmişmiş. Neyse ki hava güzeldi. Cunda adasında nefis bir akşam yemeği yediler ve ertesi gün Assos ve Çanakkale üzerinden İstanbul'a dönüşe geçtiler. Yolda Engin çoğu zaman anlattığı askerlik anılarına daldı. Bir ara bir askeri bölgenin yanından geçerlerken arabanın içinde "Merhaba asker" diye avaz avaz bağırdı.

BAUDRILLARD

Rabia frankofondur. Yıllardan beri güzel yalısında Fransa'dan gelen kalburüstü konukları ağırlar durur. Zaten her yeni gelen kültür ataşesi önündeki dosyada önce onun adını görür. Ama bu Fransızlar ona o ünlü légion d'honneur'lerini takmaya bile yanaşmazlar. Günün birinde ünlü filozof Baudrillard'ın kentimize Fransızların davetlisi olarak geldiğini duyduk. Bizim grubun içinde bir tek ben, bir şey anlamadımsa da, onun *Amerika* adlı kitabını okumuştum. Grubumuzun diğer üyeleri felsefecinin adını bile duymamıştı. Doğal olarak kültür ataşesi Baudrillard'ı da Rabia'nın yalısında ağırlamak istedi, böylece bir akşam yemeği ayarlandı. Sevgili arkadaşımız Ginesta'nın İtalyan kocası Alessandro hemen telefona sarılıp Roma'ya, kardeşi Manfredo'nun felsefe profesörü olan karısına telefon edip, Baudrillard hakkında bilgi almaya kalkıştı. Telefonun öteki ucundaki felsefeci yenge Alexandro'nun Baudrillard'la yemek yiyeceğine şaşırıp kalsa da, ona felsefeci hakkında epey bilgi verdi. Doğal olarak bunların hiçbiri Alexandro'nun kafasında yer etmedi. O sırada bende konuk olan St. Petersburglu arkadaşlarım Olesya ve eşi Viktor da bizimle geldi. Zaten onlar İstanbul'da geçirdikleri günlerin düş mü, gerçek mi olduğunun henüz bilincine varmadan bir de Baudrillard'la yemek yiyeceklerine şaşırıp kaldılar. Tüm Rus aydınları gibi onlar da felsefecinin kim olduğunu biliyorlardı. Yemek fena geçmedi, Baudrillard ağzını pek açmadı, daha çok karısı konuştu. Ama zavallı Oleysa heyecandan ölecekmiş gibi oldu ve bu heyecan onu hastalandırdı. Eve geri dönerken yolda hep kustu.

NORVEÇLİLER

İstanbul bienallerinin birinde Norveç'te ressam olan Türk kökenli bir sanatçının yan etkinlik olarak sergisi açılmıştı. Sergiyi düzenleyen, ressamın koleksiyonuna sahip olan, yeni zengin bir petrolcüydü. Yakasına pırlanta bir iğne takıyordu. Bu kişi daha önce İstanbul'a geldiği için bazı sanatçılarla tanışmış, sergi mekânını, açılıшта klasik müzik çalacak olan orkestrayı ayarlamış ve tanıdığı herkesi açılışı davet etmişti. Kuzey ülkelerinin sanatçıları, aralarından birisi bir yere gitti mi hepsi birden ardından bu olaya katılmak için gider. Zaten üyesi oldukları kurumlar da onların masraflarını karşıladığından bu konuda hiçbir sorunları olmaz. Yeni zengin sergi yapımcısı, açılıştan sonra bizleri Kuruçeşme'deki bir lokantaya davet etti. Bizim sanatçılar tüm bu organizasyona, harcanan paralara şaşırıp da kaldılar. Yemekte Ömer yanımda oturuyordu. Komet ise onun yanında ve durmadan Norveç'lilerin sanatçıya verdikleri olanaklara, harcanan paralara nasıl şaşırdıklarını konuşuyorlardı. Bense "Durun hele, akşam daha sona ermedi, bunlar içtiklerinde çıldırırlar" dedim. Deme kalmadı, içeriye geç uçakla gelen, yemeğin verildiği lokantayı da anında bulan 30 kadar Norveçli girdi. Bağırıp çağırımlar başladı. Yeni gelenler sergi düzenleyicisine hakaretler etmeye başladılar, ardından da yumruklaştılar, ortalık birden karıştı, bazı kişiler büyük masanın altına girdiler. Biz ise, "Aman buradan hemen kaçalım, bunların ne yapacakları belli olmaz" diye kendimizi dışarıya attık. Oysa henüz doğru dürüst bir şey yememiştik.

ENSTITÜNÜN MÜDÜRÜ

Enstitünün müdürü yeni gelmişti kentimize. Daha ilk günler onunla tanışan kadın bu yakışıklı erkeğin çekiciliğine kapılmıştı, sonradan dost oldular ve beraber yaptıkları işler olduğundan hemen her hafta öğlen yemeklerini birlikte yemeğe, bu arada tanıdıkları insanlar hakkında dedikodular yapmaya, gülmeye, giderek birbirlerinin gözlerinin içine bakmaya başladılar. Müdür bey evliydi, ama gözünün her zaman dışarıda olduğu belliydi. Kadınlar da zaten bu kadar yakışıklı adamı rahat bırakmazlardı.

Aradan bir yıl kadar bir zaman geçti. Yaz aylarına girilmişti. Hava çok sıcaktı. Müdür akşam yemeği için kadını davet etti. Enstitüde buluşacaklar, oradan gideceklerdi. Kadın bu akşam yemeğine çok sevinerek ve de aklından geçirdiği şeyleri umarak fena halde hazırlandı. Berbere gidildi, saçlar yapıldı, seksi bir giysi giyildi, parfümler sürüldü, kadının arabasıyla gidileceği için arabada çalmak üzere en kışkırtıcı, en romantik CD'ler hazırlandı.

Müdür enstitünün terasında onu bekliyordu. Bu terastan görünen İstanbul manzarası akıllara durgunluk verecek kadar güzeldi. Yalnız ikisiydi orada ve birer bardak beyaz şarap içiyorlardı. Kadın içinden bu mutluluğun ertesi sabaha kadar süreceğini umdu.

Vakit epey geçmesine rağmen bir türlü lokantaya neden gitmediklerini anlayamıyordu kadın. Sonunda yarı Afrikalı, yarı Avrupalı nefis bir vücuda sahip, hoş bir kadın geldi terasa ve geciktiği için özür diledi. İstanbul'a gelmişken alışveriş yapmak istemiş.

Üçü birlikte kadının arabasında lokantaya giderken kadın hazırladığı müzikleri gene de çaldı. Afrikalı kadın adamın saçlarını okşuyor ve “Ah ne güzel müzik, sanki bizim için söyleniyor” diyordu.

Gittikleri lokanta da bir terastaydı. Bir yanda Ayasofya, bir yanda Sultanahmet camii, aydınlatılmış, elini uzatsan tutacaktımsın gibi, bir diğer yanda ısıltı ısıltı gemileriyle Marmara Denizi. Bu güzellik karşısında etkilenen müdürle sevgilisi masada öpüşmeye bile başladılar.

Yemekten sonra kadın ikisini adamın evinin kapısına kadar götürüp bıraktı.

BİR TREN YOLCULUĞU ANISI

Bizim tüm gençlik yıllarımız cuntalar, sıkıyönetimler, karartmalar, “Kıbrıs Türktür, Türk kalacaktır” sloganları altında geçti. Büyük bir ilerleme kaydederek bugün huzurla “cunta” diyebiliriz, çünkü eskiden bu vahşet saçan ordunun devlete el koymasının adı “devrim” ya da daha eski terimle “ihtilal”di. Yabancı dillerde bunun karşılığı “Revolution”du, biz de bu sözcüğün yeniden yapılanma, ileri gitme anlamı taşıdığını biliyorduk. Bizdeki sözde “devrimler” ise ülkeyi yıllarca geriye götürüyor, yığınla insanı işinden ediyor, asıyor kesiyordu.

Ben tüm bu sözde devrimler sırasında başkentte yaşıyordum. Ailem, dostlarım ise asıl kentim olan İstanbul’daydı. Zaten Ankara’ya alışmamış olduğumdan her ayın en az bir haftasını o zaman büyümlü bir kent olan kendi kentimde geçirirdim. Bugün bu büyümlü kentteki yaşam çok güçleşti, trafik canavarına dönüştü, evden çıkıp bir yerlere gitmek zorlaştı. Doğal olarak kentin hâlâ tadını çıkaran (!) bir lumpen burjuvazi var. Gene de kentten kopmamız olanaksız, çünkü geriye ne kaldıysa orada, her şeye rağmen. Daha ne kadar sürer bilinmez. Ama ben ve benim çevrem direnmeyi sürdürüyor, ne yapalım c’est la vie!

Ben başkentle İstanbul arasında gidiş gelişlerimi hep trenle yapardım. Gece kalkan, sabah gittiği kente varan yataklı trenle. Artık kondüktörlerin hepsi beni tanırdı, İstanbul’a giderken Bostancı’ya geldiğimizde beni uyandırırılar, “geldik” derlerdi. Bu yataklı vagonları ne kadar çok severdim. Hele İstanbul’a girişleri. Bu kent, iklimi dolayısıyla hep kışın da yeşilliğini bozmayan ağaçlarla doluydu. Bozkırdan, kelek tepelerden oraya vardığım

her sefer bu yeşillik, birçok ağacın yaprağını dökmemiş oluşu beni sevindirir, mutlu ederdi. Zaten bütün Türkiye’yi avucunun içi gibi bilen babacığım da hep “İstanbul’dan başka yaşanacak yer yoktur” der dururdu.

Dönüş yolculuklarım çok daha can sıkıcı olurdu, ne de olsa ısınmadığımı başkente dönüyor olurdum. Tren de dönüş yolunda nedense hep gecikir, saatlerce o asker kenti Polatlı’da durur, kıpırdamazdı. Saatlerce. Ne kadar can sıkıcı olduğunu anlatamam.

İşte böyle dönüşlerden birinde sabah kahvaltısını yapmak için vagon-restoranda otuyordum. Kahvaltım çoktan bitmiş, ben çay üstüne çay, ardından kahve, ardından bir çay daha içip duruyordum. Restoran çok tenhaydı. Birden birkaç koltuk önümde oturan bir bey dikkatimi çekti. Sanki onu bir yerlerden tanıyordum. Restoran görevlisine sorduğumda “Tabii ki tanırırsınız, o bey başbakanımız” dedi. Bizim bu cuntalar bir süre sonra partiler üstü hükümetler kurarlar, başına da dışarıdan birini getirip onu başbakan yaparlardı. Bu kişileri daha çok zararsız, tarafsız bildikleri kişilerden seçerlerdi askerler, çünkü ne kadar “demokrat” olduklarını gösterme gereksinimi de duyarlardı bir açıdan. Ben başbakanın adını biliyor, ama çehresini tanı mıyordum. Kişiliği hakkında biraz bilgim vardı. Ne de olsa ilime, bilime bulaşmış biriydi, en önemlisi de Almanca bilmesiydi. Almanca bilgisi beni bu dili bilen herkese yaklaştırmıştı, faşistler hariç.

Polatlı’ya gelip durduk. Saatler geçmek bilmiyor. Kalkıp başbakanın karşısına kendisinden izin alarak oturdum. O da sıkılmıştı ki, benimle sohbet etmekten mutluluk duydu. Almanca da patlattık ve bu dil bizi biraz daha yakınlaştırdı.

Benim son cuntadan sonra canımı sıkkan bir şey vardı. Bizim İstanbul’un Taksim alanının orta yerine kocaman taşlar üzerine uzun bir kılıç dikilmiş, kılıcın çevresine de defne yapraklarını temsil eden yeşile boyanmış metal bir dal sarılmıştı. Bu şaheseri (!) kimin yaptığı hakkında bir bilgim yok, ama cunta gerçekleşir gerçekleşmez oraya konmuştu, verilmesi istenen mesaj açıktı. “Biz kılıcımızla düzeni sağlarız, ama defne yapraklarının temsil ettiği barışçıyızdır da.” Duy da inanma. Ne hoş değil mi?

Kimsenin sesini çıkartamadığı zamanlardı. Vagon restoranda başbakanı bulmuşken ona bu “olağanüstü” heykelden (!) söz etmek aklıma geldi. “Biliyorsunuz bizim ülkemizde heykel sanatı gelişmedi. Baskı var. Her bir heykeli kırıp zarar veriyorlar, ama bu Taksim’e konulan bence en kötü olanı. Zaten heykel de değil. Küçük düşüyoruz. Sizden rica etsem, madem elinizde bu kadar yetki var, onu kaldırtır mısınız?” dedim. Çok babacan biri olduğu için, “Deneyeceğim sevgili kızım” diye cevapladı sözlerimi.

Aradan bir ya da bir buçuk ay geçtikten sonra ben gene İstanbul’a gittim. Kimin yolu Taksim’den geçmez ki? Bir de baktım o müthiş anıtın yerinde yeller esiyor.

Ne kadar sevindiğimi anlatamam. Cuntaya karşı kendimce bir savaş vermiş ve kazanmıştım.

Doğal olarak trenle yolculuk yapmayı çok seven benim, başka yığınla tren anım var. Ama bunlar bugünkü düzende cinsellikle ilişkili bulunacağından onlardan söz etmemeyi yeğliyorum. Ne olur ne olmaz değil mi?

12 EYLÜL

12 Eylül askeri darbesinin ülkemiz için ne denli baş belası olduğunun bilincindeyim, ama benim anlatmak istediğim o meşum gecede Ankara’da yaşadıklarım. Akşamın geç bir saatinde eve İstanbul’dan bir telefon geldi. Solcu, yakın bir arkadaş, gazeteci olan eşime “yahu kışlalardan tanklar çıkıyormuş, orada neler oluyor” diye sordu. Bir iki sat sonra da gazeteden gelen haberle eşim fırladı gitti. Ben ise hemen masamın üzerine telefonu uzattım, kâğıt kalem koydum, bir bardak da şarap. İçim elvermediği için karşı dairede oturan, kendisi de gazeteci olan Sedat’ı uyandırıp “Oğlum atlama, giyin git, darbe oluyormuş” dedim. Hem Sedat’a, hem de eşime beni ara sıra haberdar etmelerini tembih etmiştim. Beklemeye başladım telefonun başında. Saat gece yarısını epey bir zaman geçse Alman televizyonları ve radyolarından telefonlar yağmaya başladı. 12 Eylül gecesi ben hayatımın en tatlı parasını oturduğum yerden kazandım. Garip değil mi?

AMERİKALI ZENGİN KADIN

Sam birkaç yıldır deniz kıyısındaki sevimli kentimize gelen dostluk kurduğumuz biriydi. Sanat uzmanıydı, Marcel Duchamp'ın, Andy Warhol'un yakın arkadaşıydı. Hatta Greta Garbo'nun bile. Bir zamanlar sahip olduğu Kolombiya'daki evinde bulunan telesekreterine Garbo'nun uzun uzun mesajlar bıraktığını, içini döktüğünü bile anlatmış, biz de bütün bunları ağzımız açık dinlemiştik.

Gene bir yaz mevsimi, geldiğinde epey heyecanlı olduğunu gördük. Amerikalı çok zengin dostu olan kadının onun önerisi üzerine ülkemizin en müthiş yatını kiraladığını, birkaç gün bizim sahillerde mavi gezi yapacağını söyledi. Bu kadına ait bir Van Gogh tablosunu bile Sam'in sattığı rivayet ediliyordu. Hatta Sam'in New York'taki evinin gençliğinde kapıcılığını yapan Sylvester Stallone onun verdiği davetlerde garsonluk yaparmış, ama akli fikri oyuncu olmaktaymış, Sam'in bir davetinde Actors Studio'nun başkanıyla tanışmış, okula kabul edilmiş ve bizim bugün bildiğimiz Stallone olmuş.

Sam'in heyecanla beklediği kadın Amerika'nın en zengin ailelerindendi. Amerika'yı kuranlar onlarmış. Sonunda tekne limanımıza geldi ve biz de oraya davet olunduk. Yat gerçekten çok lüksü. Kadın, torunu ve torununun en yakın arkadaşı için tutulmuştu koca yat. Sam'in anlattığına göre kadın daha önce kendi görevlisini göndermiş, yatı tetkik ettirmiş; çarşaf, içecekler, bardaklar her şey daha önceden Amerika'dan getirilip yata yerleştirilmiş. Zehirlenmekten mi korktu acaba?

Ertesi gün kadın bizlerle önerimiz üzerine Saklı Kent'e gitme-

yi, fakat kiralanacak minibüsün mutlaka klimalı olmasını istedi. O sıralar bizim kasabada klimalı minibüs yoktu.

Minibüsçü “Benim arabamda var” diye bizi kandırdı. Saklı Kent’te yerlerde oturularak dürüm yeniordu. Çocuklar içecek olarak coca-cola ısmarladılar. Oysa garson ülkemizde sık sık görüldüğü üzere pepsi-cola getirdi. Bizimkiler ikisini aynı şey sanıyorlardı, sormak zahmetinde bile bulunmuyorlardı, o yok, bu var diye. Torun çocuk anneannesine “Nasıl olur da burada coca-cola olmaz, hisseler bizim değil mi?” diye çıkıştı ve iki çocuk da pepsiyi içmedi. Bize gene şaşırmak düştü.

Dönüşte, akşam üzeriydi, kadının aklına birden bilmem hangi yerdeki evinin yüzme havuzunun yanındaki gölgelik çadırının tabanına buradan iki güzel kilim almak geldi. Mağazaya girdik, kadın yorgun olduğu için içerdeki divanlardan birine uzandı, bize “Siz seçin” dedi ve uyumaya başladı. Sam, acaba seçtiğimi zi beğenir mi kaygısıyla biraz ürktü, bense hiç ürkmeden, zaten bildiğim iki olağanüstü kilimi hemen seçtim. Daha sonra kadını uyandırdık. Cüzdanındaki onlarca kredi kartından birini çıkarıp uzattı. Kilimlere bakmadı bile, halıcıya “Siz Amerika’ya yollayın” dedi, Sam adresi verdi.

Halıcı kredi kartıyla gelip “Bu kartta para yok, cevaplamıyor” dedi.

RENATE’NİN ESKİ KOCASI

Renate’nin kocası 15 yıllık evliliklerinden sonra bir gün gelip Renate’ye “Ben başka bir kadını seviyorum” demiş. Renate de hemen boşanmaya razı olmuş. Ama koca, ki adı Hans’mış, İsviçre’de âdet olduğu üzere ona daha sevimli görünen Hansi adıyla hitap ederlermiş, Renate’nin perşembe günleri yaptığı nefis yemeğin tadını unutamadığı için boşanmalarından sonra da saat tam 12’de Renate’ye gelmeyi sürdürmüş. Saat tam 12’de kapı çalınıyor, Hansi içeri giriyor ve “Merhaba Renate” deyip doğru mutfaktaki masaya yöneliyor, hiç konuşmadan o nefis yemeği yemeğe koyuluyormuş, saat tam yarımda ise daha önce hiçbir şey söylemediği, hiçbir şey anlatmadığı halde “Ya demek öyle?” diyormuş. Saat tam 1’de ise kalkıyor ve kapıda Renate’ye “Hoşça kal” deyip çekip gidiyormuş. Bu olay yıllarca ve yıllarca sürmüş. Şu günlerde ise Hansi artık gelemiyormuş, çünkü 85 yaşına girmiş.

SUSANNE 1

Susanne ve kocası 18 yıl önce rastlantısal olarak Türkiye kıyılarında bir yolculuk yaptıkları sırada yolları Kaş'a düşer, buraya âşık olup hemen bir ev satın alma kararı alırlar. Henüz yapımına başlanmış evde karar kılıp evin projesinde kendi istekleri doğrultusunda değişiklikler yaptırırlar ve her zaman buraya gelmeye başlarlar. Susanne'nin kocası bir iki yıl sonra hastalanır ve ölür. Susanne ise yıllar boyunca Almanya ile Kaş arasında mekik dokumaya başlar. Arabasına yığınla eşya doldurur ve Venedik'ten vapurla İzmir'e gelir. Aşırı derecede çiçek meraklısı olduğu için evinin önündeki bahçeyi cennete çevirir. Evi ve bahçesi uçsuz bucaksız Akdeniz manzarasına egemendir. Benimle tanıştığında 15 yıldır en az altı ayını bu evde geçirmekteydi. Bir gün Akdeniz sözcüğünün ne anlama geldiğini sordu. "Her yerde bu adı görüyorum, Akdeniz lokantası, Akdeniz otobüsleri, Akdeniz pastanesi" diye sordu. 15 yıldır önünde uzanan denizin adının Akdeniz olduğunun farkında bile değildi.

SUSANNE 2

Susanne asla yokuşlu yollarda araba kullanamıyordu. Avrupa'nın düz yollarından geçip Venedik'e geliyor, oradan arabalı vapura biniyor, İzmir'e geliyor ve bahçıvanı Erol İzmir'e gidip onu karşılıyor, arabayı o kullanarak kadını Kaş'a getiriyordu. Beni ziyarete geldiğinde ise düz olan ana yolda arabasını bırakıyor, oradan sonra yokuşu yürüyor ve o sıcakta ter içinde kalıyordu.

SUSANNE 3

Almanlar ülkelerinde yaşayan Türk ya da Alman vatandaşıyla evlenen Türklerin Almanya'ya Almanca bilmeden girmelerini yasakladılar. Bu kişiler kurslara gidecek, sınav verecek, geçerse Almanya'ya karısının ya da kocasının yanına gitme hakkını kazanacaktı. Bu durumu her zaman eleştirdiğim etkisiyle mi bilemem, Susanne Türkçe öğrenme gereğini duydu. Kasabamızda yaşayan, kendisi Alman olup olağanüstü Türkçe bilen Bianca'dan Türkçe dersleri almaya başladı. Bu dersler yıllarca sürdü, ama Susanne bir kelime bile öğrenemedi. Ne zaman konuşsak “Dün gece hep Türkçe çalıştım” diyordu, öğrenip de söylemeye çalıştığı sözcüklerin hiçbirini anlaşılmıyordu. Tüm bu yıllar içinde ise bahçıvan Erol'la hep Almanca konuştuğu için, Erol sonunda Çukurbağ köyünden olduğu halde Almancayı söktü. Artık hep Almanca anlaşıyorlar.

CUMA PAZARI

Cumaları kasabamızda pazar kuruluyor. Pazarda yok yok, nefis sebzeler, meyvalar, otlar, peynirler, çörek ekmekleri, köy yumurtaları, çiçek ve sebze fideleri yanında, tabak çanak, süpürge, baharatlar, her çeşit giysi, incik boncuk, yığınla havlu, çarşaf, yatak örtüleri, keçi, koyun, inek çanları vs vs. Pazar nedense tüm yabancılar için büyük bir atraksiyon oluşturuyor. Fotoğraf makinesiz geleni yok. Sebze ve meyvelerin önünde fotoğraf çektmekten bıkmazlar. Pazarımıza hem kasabamızda yaşayan, hem çevre kasabalardan, hem de karşıımızdaki Yunan adası Meis'ten herkes gelir ve alışveriş yapar, hele Meisliler tüm gereksinimlerini buradan karşıırlar. Her şeyi bizden almalarına rağmen biz arada bir Meis'e gittiğimizde nedense Kaş'tan çok daha ucuza yemek yeriz.

DOSTLUK MAÇI

Yıllar önceydi. Meis ve Kaş ilk kez dostluk maçı yapma kararı aldı. Kaş'ta futbol takımı kurulmuş, gençler çalışmaya başlamıştı. Meis ise 150 kişinin yaşadığı bir ada olduğundan epey yaşlılardan oluşan bir futbol takımı kurarak gelmişti. Seyirci olarak ise tüm Meis, papaz dahil tribünlerde yerini almıştı. Çiçekler yaptırıp maça gittik. Tribünler doluydu. Heyecan doruktaydı. Daha maçın ilk dakikalarında Kaş futbol takımı golleri atmaya başladı. Bizim dikkatimizi ise Kaş takımı antrenörünün gittikçe sinirlenmesi çekti, futbolcularına bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Yarıda ise sahaya inip bağıra bağıra, “Ulan size gol atmayacaksınız demedim mi, ayıp değil mi adamlara, yenilin, dostluk maçı bu” diye bağırıldığını hepimiz duyduk ve gülmekten kırıldık. Neyse ki maç zorla da olsa sonunda berabere bitti de herkes derin bir nefes aldı.

RODOS-MEİS

Rodos'ta çalıştığım yıllarda oraya en yakın yol Meis üzerinden gitmekti. Her ne kadar Meis o zamanlar kapı değilse de, ben herkesi tanıdığım için kolayca bu yolu seçebiliyordum, kimse de farkına varmıyordu. Bir gün Rodos'tan Meis'e uçakla geldim. 18 kişilik uçak Meis hava alanına indi, adanın tek taksisi sırayla köye gidip geliyor ve müşterileri taşıyordu.

Kaş'tan her gün gelen tekneler ise saat akşam üzeri 4'te oradan ayrılıp 15 dakikada Kaş'a ulaşıyordu. O gün dostum Sava'yla oturmuş vakit geçsin diye beklerken, bir Meis'li gelip pasaportumu aldı ve beni tekneye kaydettireceğini söyledi. Oysa pasaportu Meis polisine götürmüş. Bu arada bizim kaptanlar bavulumu teknelerine koymuşlardı bile. Tekneler kalktı gitti, benim bavul da Kaş'a evime kadar ulaştırıldı, ama ben Meis'te kalmak zorunda kaldım. Kaçak olduğum ortaya çıkmıştı. Bir sonraki vapur iki gün sonraydı. Gece kalkan vapurla yeniden Rodos'a döndüm. Sabahın 5'inde Rodos'a yağmurlu bir havada ulaştım, iki saat sonra başka bir tekneye binerek Marmaris'e geçtim.

Yani şimdi normal legal yolu izlemiş, Yunanistan'a giriş kapısından girmiş, giriş kapısından çıkmıştım.

Allah'tan Meis artık resmen giriş-çıkış kapısı oldu da bu sorunları yaşamaz olduk.

ANTALYALI TOPRAK AĞASI

Antalyalı toprak ağası arazilerini sata sata bitirememişti. Yaşamında hiçbir iş yapmak zorunda kalmamış, yan gelip yatmıştı. Hâlâ da yan gelip yatmakta. Kimsenin Afrika'nın yolunu bilmediği zamanlarda bile o Afrika'ya safariye gider, o ülkelerde de ava çıkardı.

Antalya'nın bir de ünlü bir lokantası vardı. Önceleri çarşı içinde olan bu lokanta daha sonra Konyaaltı'na taşınmış, ama işlerini gittikçe ilerlettiği için daha sonra bir tepenin üzerine lüks bir lokanta kondurmuştu. Gerçekten de Antalya'da iyi yemek yemek isteyen herkes bu lokantanın müşterisiydi. Doğal olarak bizim keyfine düşkün toprak ağamız da hemen her gün bu lokantada yemek yiyor, içki içiyor, zaman zaman sarhoş oluyordu. Artık lokantasının kalitesini iyice yükseltmiş olan lokanta sahibi bir gün bizim toprak ağasına “Burada böyle bağırıp çağırıcaksan gelme bir daha” demek cesaretini gösterdi. Toprak ağası bir şey söylemeden lokantayı terk etti. Aradan yarım saat geçmişti ki birdenbire büyük bir gürültüyle bir traktör lokantanın cam kapısından, her şeyi kırarak lokantaya girdi. Traktörün üzerinde bizim toprak ağası oturmaktaydı. Bağıra bağıra lokantacıya “Ulan eşek, sen bu lokantayı benim verdiğim bahşişlerle bu duruma getirdin. Kimi kovuyorsun ki sen” diye seslendi.

Toprak ağası hâlâ her akşam yemeğini bu lokantada yemekte.

JOHANSON

Adam Ankara'daki bir büyükelçiliğe tayin olmuştu. Adı Johanson olduğuna göre Kuzeyliydi. Gelir gelmez ülkemizde geçerli bir cep telefonu aldı. Numarası 0555 ile başlayan bir numaraydı bu. Sonra oturup ilişkisi olan herkese, ister resmi olsun ister dostları olsun numarasını e-posta ile bildirdi. Ama büyük bir hata yapmış ve ön numarayı yanlış yazmıştı, yani 0555 yerine 0532.

Fikret yıllardan beri bizim Kaş'taki yardımcımız. Onun numarası ise 0532 ile başlayıp devamı aynen Johanson'un numarası gibiydi. Fikret dil bilmez. Birdenbire kendisine her gün çeşitli telefonlar gelmeye başladı. "Hallo Johanson, how are you" falan gibi. Fikret ne yapacağını şaşırdı. "No, no, Fikret Fikret" demekten başka bir şey söyleyemedi telefon eden yığınla insana.

Doğal olarak Johanson da onu aramaya başladı. Nasıl bir çare bulsak, diyordu.

Fikret'in aklına kendi numarasını 10.000 Euro'ya Johanson'a satmak geldi.

ALMANLAR

Almanlar ülkelerinden çok daha ucuz olduğunu bildikleri kıyı kentlerimize akın akın geliyorlar. Tatil yapıp, güneşimizden, denizimizden iyice yararlanıp ülkelere dönüyorlar. Bu arada kıyılarımızda ev alıp yerleşenlerin de sayısı az değil. Alanya'nın nerdeyse bir Alman kentine dönüştüğü söyleniyor. Fırın bile açmışlar, domuz eti satan kasapları bile varmış. Yakında belediye meclisine üye olacakları bile söyleniyor.

Alman turistler ise ilk geldikleri gün doğamıza, güneşimize, denizimize duydukları hayranlığı dile getiriyorlar. İkinci gün ise neden bu kadar bina yapılıyor, doğa yok ediliyor diye söylenmeye başlıyorlar. Üçüncü gün ise kaldıkları otelde neden şnitzel olmayışına hiddetleniyorlar.

Almanlar ülkemize geldiklerinde Türkçe bilmiyorlar. Ama bizim millet dile yetenekli olduğu için onlarla çat pat da olsa ve de leb demeden leblebiyi anladıkları için anlaşabiliyorlar. Ama Almanlar anlaşılmadıkları biriyle karşılaştıklarında öfkeleniyor ve o kişinin “Hiçbir uygar dili” bilmediğini söyleyerek öfkelerini dile getiriyorlar. Oysa kendileri hükümetlerinin aldığı bir kararla Almanca bilmeyen hiç kimseyi, bu evlilik yoluyla bile olsa, artık ülkelere sokmuyorlar.

BÜYÜK TÜRK İCATLARI

Son yılların en büyük Türk icatları bana göre bir yağ tenekesi alıp, içini çimentoyla doldurmak ve ortasından bir demir çubuk çıkartmak. Ne işe mi yarıyor? Arabalara ya da yayalara ait olan yollara bunları koyarak kendinize park yeri yaratıyorsunuz.

Ya da daha ileri yöntemle kamunun olan yola bir delik açıyor, içine demir bir çubuk geçiriyor ve bu çubuğa ağır bir kilit takarak park yerinizi garantiye alıyorsunuz. Ünlü ressam ve fotoğrafçıların bile bu yönetime başvurarak arabaları için hiç değişmeyen nefis park yerleri yarattıklarının tanığıyım.

TÜRKLER

Türklerin birçok özelliğini anlamakta güçlük çekerim.

Bir şey sorduğunuz zaman sorunuzun cevabını alacağınız yerde başka bir yorumla karşılaşılırsınız. Örneğin manava “Domates kaç?” diye sorduğunuzda o size “Çok taze, bugün geldi” der.

Dinleme alışkanlıkları asla yoktur. Siz bir şey anlatmaya başladığınızda karşınızdaki sözünüzü tam orta yerinde keserek bambaşka bir şey anlatmaya kalkışır.

Türk erkeklerinin çoğu yanlarındaki bir kadınla konuşurken durmadan onun koluna ya da baldırına dokunma gereksinimi duyar.

Özellikle kıyı kentlerinde, marangoz, tamir işi için geldiği eve ne testere, ne çivi, ne çekiç ne de gerekli herhangi bir malzemeyi getirir.

Elektrikçinin asla matkabı ya da örneğin izolasyon bandı olmaz. Siz bunların hepsini evinizde bulundurmamak zorundaymıssınız gibi.

Bizim ülkenin insanların çok tuhaf yanları vardır. Bir arkadaşınıza telefon edip “Ne yapıyorsun?” diye sorduğunuzda hep “Oturuyorum” diye cevap alırsınız. Hepsi de oturuyor. Oturmak onlar için bir eylem anlamı taşıyor. Oturmaya devam edin bakalım sonu nereye varacak...

OSCAR

Bizim millet nedense Eurovision şarkı yarışması ve Oscar ödül törenlerine çok önem verir. Televizyonlara kilitlenip seyreder sabahlara kadar. Hele o Oscar töreninin haberlerini vermeye aylar öncesinden başlarlar. Bıktırıcaya kadar. Benim seyrettiğimi sakın sanmayın. Duyuyorum ne de olsa olup biteni...

Bu Oscar töreninde ödül alan oyuncu, yapımcı her kimse Amerikan alışkanlıklarına göre anasına, babasına, karısına, çocuklarına teşekkür borçlu olduğunu söyler.

Bir de bakıyoruz ki bizimkiler de ister Antalya Altın Portakal'da, ister Adana Koza film festivalinde (o da altın mıydı anımsamıyorum) ya da başka herhangi festivalin ödül töreninde başlamışlar analarına, babalarına, karılarına, çocuklarına teşekkür etmeye.

Bu kadar da Amerikancılık fazla değil mi sizce?

SPIKOŞ

Bizdeki haber programları insanı çileden çıkarmaya birebirdir. Spikoş bol makyajlı, hele hükümet söyleninceye kadar bol dekolteli olarak ekranda görülür. Önce haberi tüm ayrıntısına kadar anlatır, sonra haberin geçtiği yerdeki muhabire bağlanır, o da tekrar tekrar anlatır, sonra spikoş ona teşekkür ettikten sonra haberi bir kere daha yineler.

Herhalde seyirciyi aptal sanıyorlar.

Böylece haberler en az bir saat sürer, araya giren reklamları da sayarsak zaman zaman daha da uzar ve bayar.

Oysa çağdaş ülkelerin TV'lerinde izlediğim haberler en fazla on beş dakika sürüyor ve dünyada ne olup bitmiş öğreniyorsunuz.

Bizimkilerin dünya haberleri ya olmaz ya da olursa magazinsel olarak yer alır. Örneğin Brad Pitt ve Angelina Jolie evlenmişler!

Hollandalı bir arkadaşımın bunları konuşurken bizim TV'lerde her konuşanın neden durup durup 'uuuuuuuuuuuuu' dediğine sinir olduğumuzu saptayıp bu ı'ları saymaya başlayıp yerlere yatıncaya kadar güldük, çünkü saniyede birdi.

KAYIP

Bizim ÷lkede bazen iyi Şeyler olduğu da gr÷l÷r. Bunların arasında 65 yaŐ ÷st÷ insanlara, Őayet İstanbul'da oturuyorsa metro, tramvay, deniz hatları vapurları için ÷cretsiz kart verilir. Zaten çok pahalı olan ulaŐım böylece yaşlı insanlar için bedavaya gelir.

Böyle bir karta sahip olan kadın bir g÷n kartını kaybetti. Olur ya, hemen ardından İETT'de, kaybettiğini beyan ederek yenisini çıkarttı, hafif bir ceza da dedi. Kartı kullanıp metroya bineceğı g÷n karttan cık cık mık cık diye sesler çıktı ve turnike kadını geçirmedi. Birkaç metro istasyonunda nedenini aramak için baŐvurulan İETT yetkililerinden sonunda kaybettiğı kartı bulan bir baŐkasının kullandığını ve bu y÷zden 170 lira ceza ödemesi gerektiğini öğrendi.

Bizim tuhaf ÷lkemizde iyi Şeyler olur ama g÷n gelir suçlu değıl, suçsuz olan cezalandırılır.

Aradan aylar geçtikten sonra kadın kaybettiğini sandığı iki ÷cretsiz kartı da evinde buldu. İkiisi de geçerliydi. Kullanmaya da başladı.

Peki, bu durumda kaybettiğı kartını İETT tarafından kullandığı savlanan hayalet kimdi?

Ahmet Güntan
iirgeldikelimedeboguldu.

Ahmet Güntan
[PARÇALI] [HAM] Drltt.

Ahmet Güntan
lk Kan.

Ahmet Güntan
Romeo ve Romeo.

Ahmet Güntan
kili Tekrar.

Ahmet Güntan
Mahkeme Kitap.

Lle Müldür - Ahmet Güntan
Voycr 2

Erhan Altan
l Kaarken

Erhan Altan
Ben Koarım Aağlara, Koarım

Erhan Altan
Sıfırlı Yıllarda iirimizde Deney/im

Ali zgr zkarcı
Yetmez Ama Hayır

Ali zgr zkarcı
Dikkat Köstebek ıkabilir

Ali zgr zkarcı
Cetvelle izilmiş Dağınıklık

Mehmet Davut zdal
Mehmet Molla

Mehmet Davut zdal
Maasız

Mehmet Said Aydın
Kusurlu Bahe

Mehmet Said Aydın
Sokağın Zoru

Osman akmakı
Aağılık Sanat

Efe Murad
def-beyin

Efe Murad
Serbest alımalar

Cem Uzungne
Korkuluk

Aslı Serin
bu benim.zip

Aslı Serin
Dans Etmesek de Olur

C.K. Williams
Akıl Pis Kokar!

Ömer Şişman
hata devam ediyor

Rıdvan Gecü
Kırmızı Perfect

Cem Kurtuluş
sürün cem e

Utku Özmkas
Şiir İçin Paralaks

Güven Turan
Kuleden Bakmak

İlker Şaguj
Musap

Osman Konuk
Sıfır İroni

İsahag Uygur Eskiciyan
Aşağıdan Seveceğim Ülkeyi

İsmail Aslan
*Sistem Çöktü Misal Çok
Yalnızım*

Barış Özgür
Yalaka

Fahri Güllüoğlu
Aort

Sinan Özdemir
Pazıl Bozul

İzzet Yasar
Kanama

Ozan Çılgın
Prepost

İzzet Yasar
Yeni Kuş Bakışı

İzzet Yasar
Ölü Kitap

Necmi Zekâ
yere yığılanlar yere çakılanlar

Orhan Duru • *Az Roman*

Ahmet Güntan • *Olanlık.*

İsmail Pelit • *Köpekler ve Allah*

Ozan Can Özübal • *İtlaf*

İzzet Yasar • *Esther Kyra*

Ferhat Özkan • *Logosoloji*

Ahmet İnce • *Yücelme*

Ozan Çınar • *Mazgalların Altında*

Ahmet Güntan • *Tam o sırada.*

Ebru Ojen • *Aşı*

Hakan Yılmaz • *Zaten Hayat Hep Böyledir*

Orçun Ünal • *Dekadans ve Ölüm*

EDEBİ **ŞEYLER**

Lâle Müldür
Anne, Ben Barbar mıyım?

Haz.: Fırat Demir
Hâlâ Barbar mıyız?

Niklas Luhmann
Aşk - Bir Alıştırma

Yusuf Atılgan
Sevgili Halil Kardeş - Köye Mektuplar

Olivia Judson
*Dr. Tatiana'nın Tüm Canlılar Âlemine Seks Tavsiyeleri -
Seksin Evrimsel Biyolojisi İçin Temel Rehber*

Erhan Altan
Sanatımızda Bir Dönemeç: 50'li Yıllar, Ankara

Sezer Duru
Hoş Hikâyeler

Ahmet Güntan
Esrârîler.

